

The background of the cover is a painting. It depicts a man in a dark, textured coat and a hat, walking a dog on a path. The path is paved and leads through a lush, green garden with various plants and trees. The man is holding a cane. The overall style is that of a classic oil painting.

Ярослав
Івашкевич
БЕЖІ

Ярослав
Івашкевич
WIEŻE

BOSZ

Переклад Дмитра Павличка

Тлумачення Дмитро Павлючко

Ярослав ІВАНКЕВИЧ БЕЖИ

Jarosław Iwaszkiewicz WIEŻE

*Na stulecie niepodległości
Rzeczypospolitej Polskiej
i Ukraińskiej Republiki Ludowej*

*Pamięci
wybitnego polskiego poety
Jarosława Iwaszkiewicza
(1894–1980)*

*На століття
Української Народної Республіки
та Речіпосполитої Польської*

*Пам'яті
видатного польського поета
Ярослава Івашкевича
(1894–1980)*

Ярослав Івашкевич БЕЖИ

Jarosław Іwaszkiewicz WIEŻE

Mariusz Olbromski

Refleksje ze Stawiska. Ukraina w twórczości Jarosława Iwaszkiewicza

Маріуш Ольбромський

Роздуми із Стависька.
Україна у творчості
Ярослава Івашкевича

I

Jarosław Iwaszkiewicz jest w Polsce jednym z najbardziej znanych i poczytnych pisarzy XX wieku. Najlepszym tego dowodem są wznawienia jego książek, nowe opracowania i antologie utworów, a także opracowane na nowo biografie pisarza i monografie twórczości. Już za życia Iwaszkiewicza na temat jego pisarstwa i biografii powstała ciekawa, obszerna literatura krytyczna, która dziś ma charakter labiryntu tudzież ogromnej biblioteki. Pisarz doczekał się przekładów swoich dzieł na kilkadziesiąt języków, był i jest drukowany przez różne wydawnictwa w dziesiątkach tysięcy egzemplarzy. Ostatnio jego poezja została przełożona we Włoszech przez świetnego tłumacza Francesca Groggię.

Od śmierci pisarza w 1980 roku opublikowano ponad 20 wydań jego utworów poetyckich i tyle samo prozy. Powieści Iwaszkiewicza były wznawiane przez najlepsze firmy wydawnicze. W nowych opracowaniach i z nowymi wstępami ukazały się jego eseje podróżnicze, felietony, recenzje, wspomnienia, diarystyka.

Ogłoszono trzy tomy *Dzienników*¹, wydano trzy tomy *Listów Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów*², w 2010 roku opublikowano *Listy do córek*³, w 2011 roku ukazała się korespondencja z Czesławem Miłoszem⁴, w 2014 roku – z Wiesławem Kępińskim⁵. W 2016 roku uj-

-
1. J. Iwaszkiewicz, *Dzienniki 1911–1955*, wstęp A. Gronczewski, oprac. i przyp. A. i R. Papiescy, Czytelnik, Warszawa 2007; *idem, Dzienniki 1956–1963*, wstęp A. Gronczewski, oprac. i przyp. A. i R. Papiescy, R. Romaniuk, Czytelnik, Warszawa 2010; *idem, Dzienniki 1964–1980*, wstęp A. Gronczewski, oprac. i przyp. A. i R. Papiescy, R. Romaniuk, Czytelnik, Warszawa 2011.
 2. A. i J. Iwaszkiewiczowie, *Listy 1922–1926*, wstęp T. Burek, oprac. M. Bojanowska, E. Cieślak, Czytelnik, Warszawa 2012; *idem, Listy 1927–1931*, oprac. M. Bojanowska, E. Cieślak, przyp. muz. A. Matracka-Kościelny, Czytelnik, Warszawa 2012; *idem, Listy 1932–1939*, oprac. M. Bojanowska, E. Cieślak, Czytelnik, Warszawa 2014.
 3. J. Iwaszkiewicz, *Listy do córek*, oprac. A. i R. Romaniukowie, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2010.
 4. C. Miłosz, J. Iwaszkiewicz, *Portret podwójny*, red. B. Toruńczyk, oprac. i przyp. R. Papieski, Fundacja Zeszytów Literackich, Warszawa 2011.
 5. J. Iwaszkiewicz, W. Kępiński, *Męczymy się obaj. Korespondencja z lat 1948–1980*, wstęp R. Papieski, oprac. A. i R. Papiescy, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2014.

I

Ярослав Івашкевич — один з найвідоміших і найпопулярніших у Польщі письменників ХХ століття. Найкращим доказом цього є перевидання його книжок, нові збірки й антології творів, а також заново впорядковані біографії автора та монографії про його творчість. Ще за життя Івашкевича на тему його письменництва та біографії з'явилося багато цікавої критичної літератури, що нині нагадує лабіринт або величезну бібліотеку. Письменник дочекався перекладів своїх творів кількома десятками мов, друкувався та друкується різними видавництвами у десятках тисяч примірників. Нещодавно його поезія викликала неабиякий інтерес в Італії, де з нею працював чудовий перекладач Франческо Гроджа.

З моменту смерті письменника у 1980 році вийшли друком понад 20 видань його поетичних творів і стільки ж прози. Романи Івашкевича перевидувалися найкращими видавництвами. Заново впорядковані і з новими вступами побачили світ його подорожні есеї, фельетони, рецензії, спогади, діаристика.

Опубліковано три томи «Щоденників»¹, також три томи «Листів» Анни і Ярослава Івашкевичів². 2010 року побачили світ «Листи до дочок»³, 2011 року — листування з Чеславом Мілошем⁴, 2014-го — з Веславом Кемпінським⁵. У 2016 році

1. J. Iwaszkiewicz, *Dzienniki 1911–1955*, вступ А. Gronczewski, упорядк. і прим. А. і R. Papiescy, Czytelnik, Warszawa 2007; *idem, Dzienniki 1956–1963*, вступ А. Gronczewski, упорядк. і прим. А. і R. Papiescy, R. Romaniuk, Czytelnik, Warszawa 2010; *idem, Dzienniki 1964–1980*, вступ А. Gronczewski, упорядк. і прим. А. і R. Papiescy, R. Romaniuk, Czytelnik, Warszawa 2011.
2. А. і J. Iwaszkiewiczowie, *Listy 1922–1926*, вступ Т. Burek, упорядк. М. Bojanowska, Е. Cieślak, Czytelnik, Warszawa 2012; *idem, Listy 1927–1931*, упорядк. М. Bojanowska, Е. Cieślak, муз. прим. А. Matracka-Kościelny, Czytelnik, Warszawa 2012; *idem, Listy 1932–1939*, упорядк. М. Bojanowska, Е. Cieślak, Czytelnik, Warszawa 2014.
3. J. Iwaszkiewicz, *Listy do córek*, упорядк. А. і R. Romaniukowie, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2010.
4. С. Miłosz, J. Iwaszkiewicz, *Portret podwójny*, ред. В. Toruńczyk, упорядк. і прим. R. Papieski, Fundacja Zeszytów Literackich, Warszawa 2011.
5. J. Iwaszkiewicz, W. Kępiński, *Męczymy się obaj. Korespondencja z lat 1948–1980*, вступ R. Papieski, упорядк. А. і R. Papiescy, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 2014.

Jarosław Iwaszkiewicz
(po prawej) z matką
i siostrami – Kalnik, ok. 1900

Ярослав Івашкевич
(праворуч) з матір'ю та
сестрами — Кальник, бл. 1900

Jarosław Iwaszkiewicz
z siostrą Heleną –
Kalnik, ok. 1900

Ярослав Івашкевич
із сестрою Хеленою —
Кальник, бл. 1900

rzała światło dzienne dwutomowa korespondencja z Pawłem Herzem⁶. Wcześniej została wydana korespondencja między innymi z Andrzejem Bobkowskim⁷, Konstantym A. Jeleńskim⁸, Andrzejem Wajdą⁹. Zapewne w związku z publikacją tych cennych archiwaliów powstała potrzeba nowego spojrzenia na twórczość autora *Brzeziny*.

Opublikowano liczne biografie i monografie dotyczące Iwaszkiewicza¹⁰. Szczególnie jego prozatorska twórczość pobudziła wyobraźnię wielu znakomitych filmowców. Andrzej Wajda, zdobywca Oscara za całokształt twórczości, jest reżyserem czterech ekranizacji spośród ponad dwudziestu, z których *Brzezina* i *Panny z Wilka* uchodzą za arcydzieła. W filmach według prozy Iwaszkiewicza swoje talenty zaprezentowali najlepsi aktorzy polscy, między innymi: Maja Komorowska, Krystyna Janda, Daniel Olbrychski, Gustaw Holoubek, Olgierd Łukaszewicz. O jego nowelach i opowiadaniach zwykło się mówić, że są „filmowe”, zawierają bowiem to, co w kinie sprawdza się najlepiej: precyzyjną narrację, bogaty rysunek i głębię psychologiczną. Wybitny polski kompozytor jazzowy Włodek Pawlik wydał w 2011 roku płytę *Struny na ziemi* z muzyką do wierszy Jarosława Iwaszkiewicza.

Był zatem Iwaszkiewicz pisarzem nie tylko znanym za życia, ale pozostaje wręcz sławnym, czytany, oglądanym i słuchanym przez współczesnych. W związku z tym trzeba wspomnieć o Stawisku,

6. P. Hertz, A i J. Iwaszkiewiczowie, *Korespondencja 1934–1980*, t. 1–2, oprac. A. i R. Papiescy, Fundacja Zeszytów Literackich, Warszawa 2015.

7. A. Bobkowski, *Tobie zapisuję Europę. Listy do Jarosława Iwaszkiewicza*, oprac. J. Zieliński, Biblioteka „WIEZI”, Warszawa 2009.

8. J. Iwaszkiewicz, T. Jeleńska, K.A. Jeleński, *Korespondencja*, oprac. R. Romaniuk, Biblioteka „WIEZI”, Warszawa 2009.

9. J. Iwaszkiewicz, A. Wajda, *Korespondencja*, oprac. J. Strzałka, Fundacja Zeszytów Literackich, Warszawa 2014.

10. A. Zawada, *Jarosław Iwaszkiewicz*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1994; M. Radziwon, *Iwaszkiewicz. Pisarz po katastrofie*, W.A.B., Warszawa 2010; P. Drobnik, *Jedność w różnorodności. Europa w twórczości Jarosława Iwaszkiewicza*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002; R. Romaniuk, *Inne życie. Biografia Jarosława Iwaszkiewicza*, t. 1, Iskry, Warszawa 2012; t. 2, Iskry, Warszawa 2017; L. Włodek [prawnuczka Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów], *Pra. O rodzinie Iwaszkiewiczów*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2012.

оприлюднено двотомне листування з Павлом Герцом⁶. Раніше видано листування, зокрема, з Анджеєм Бобковським⁷, Константи Єленським⁸, Анджеєм Вайдою⁹. Очевидно, у зв'язку з публікацією цих цінних архівних матеріалів з'явилася потреба нового погляду на творчість автора «Березняка».

Опубліковано численні біографії та монографії, що стосуються Івашкевича¹⁰. Його прозова творчість не залишила байдужими багатьох чудових кінорежисерів. Відзначений премією «Оскар» за заслуги в кінематографі Анджей Вайда — автор чотирьох з понад двадцяти екранізацій творів Івашкевича. Фільми «Березняк» і «Панни з Вілька» вважаються шедеврами. У фільмах, знятих за мотивами прозових творів Івашкевича, розкрилися таланти найкращих польських акторів, зокрема: Майї Коморовської, Кристини Янди, Даніеля Ольбрихського, Густава Голоубека, Ольгерда Лукашевича. Його новели та оповідання часто називають «фільмогенічними», бо їх вирізняє те, що має вагоме значення для кіно: точність наративу, багатство змальовуваних образів, психологічна глибина. 2011 року видатний польський джазовий композитор Влодек Павлік видав диск «Струни на землі» (*Struny na ziemi*) з музикою до віршів Ярослава Івашкевича.

6. P. Hertz, A i J. Iwaszkiewiczowie, *Korespondencja 1934–1980*, T. 1–2, упорядк. А. і R. Papiescy, Fundacja Zeszytów Literackich, Warszawa 2015.

7. A. Bobkowski, *Tobie zapisuję Europę. Listy do Jarosława Iwaszkiewicza*, упорядк. J. Zieliński, Biblioteka „WIEŻI”, Warszawa 2009.

8. J. Iwaszkiewicz, T. Jeleńska, K.A. Jeleński, *Korespondencja*, упорядк. R. Romaniuk, Biblioteka „WIEŻI”, Warszawa 2009.

9. J. Iwaszkiewicz, A. Wajda, *Korespondencja*, упорядк. J. Strzałka, Fundacja Zeszytów Literackich, Warszawa 2014.

10. A. Zawada, *Jarosław Iwaszkiewicz*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1994; M. Radziwon, *Iwaszkiewicz. Pisarz po katastrofie*, W.A.B., Warszawa 2010; P. Drobnik, *Jedność w różnorodności. Europa w twórczości Jarosława Iwaszkiewicza*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2002; R. Romaniuk, *Inne życie. Biografia Jarosława Iwaszkiewicza*, T. 1, Iskry, Warszawa 2012; T. 2, Iskry, Warszawa 2017. L. Włodek [праонучка Анни та Ярослава Івашкевичів], *Pra. O rodzinie Iwaszkiewiczów*, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2012.

Witraże

Powiedział na witrażu Tristan do Izoldy:

„Tańczą po posadzce wesołe koboldy,

I słońce, prześwietlając nasze blade twarze,

Połączy pocałunkiem miłosne witraże”.

„Nawet słońce nie będzie całowań przyczyną,

Siatka jego jest tylko złotą pajęczyną.

Nie jest miłość prawdziwa, a namalowana”.

Tak rzekła na witrażu Iseult do Tristana.

Вітражі

На вітражі Трістан промовив до Ізольтди:
«Вже по долівці йдуть світла, немов гарольди.

І сонце, світячи крізь наші блідні лиця,
Зведе в цілунку нас, як добра янголиця».

«І сонце нам не дасть, що дати любов повинна,
Бо злотна сіть його — то тільки павутина!

Любов — несправжня, все — мальована омана!» —
На вітражі Ізольтда сказала до Трістана.

Maj

„Picadorom”

Płomienne młode maki. Uwertura Rienzi.
Oczekiwanie lata, które nic nie ziści.

Panienki muślinowe i abiturienti.
Uśmiech leciutkiej wzdargy – lecz bez nienawiści.

Pierwsze różowe lody. Pachnące truskawki.
Różańcowa jedynych wspominań stokrotność.

Spotkanie – gdzieś, w ogrodzie, na dwóch końcach ławki.
I wierna, nieco gorzka piastunka – Samotność.

Травень

«Пікадорам»

Музика «Rienzi». Маки розбігаються розлого.
Літа ждем, хоч влітку, знаєм, не відбудеться нічого.

Абітурієнти й панночки, і кличуть непродумані акорди.
І нема ненависті, та видно усміх недзвоничної погорди.

І морозиво рожеве, і пахучі полуниці та ожини.
Дивних спогадів костюльних набридаючи стокротність.

В парку зустрічі з двох кінчиків самотньої лавчини.
Пістунка вірна і катуюча — самотність.

Noc w polu

Jadą, jadą. Konie tupocą. Nocą jadą.
Blżej, dalej. Jaśni panowie. Chłopy drogą.

Gdzieże wezmą moją niebogę, gdzie schowają?
Jarem jadą. Białym gościńcem. Czarną rolę.

Wołam, wołam. Oni wołają. Nic nie słychać.
Konie wrone. Konie, koniki! Nie chcą prychać.

Wozy stare. Osie lipowe. Aj, mój Boże!
Któż was teraz, moi panowie, zgonić może.

Ніч на полі

Їдуть, їдуть. Чути копита. Посеред ночі.
Близько — далеко. Ясні панове. Хлопи робочі.

Де ж вони схоплять мою небогу, де заховають?
Їдуть ярами. Чорною нивою. Білим гостинцем.

Кличу я, кличу. Нічого не чути на оболоні.
Не хочуть іржати коні булані, коники, коні.

Липові снасті, вози старенькі. Боже мій, Боже!
Хто вас на полі, мої панове, зігнати може?

Trzy siostry
Jarosława Iwaszkiewicza:
Anna, Helena, Jadwiga

Три сестри
Ярослава Івашкевича:
Анна, Хелена, Ядвіга

Jadwiga Iwaszkiewicz
(siostra pisarza)

Ядвіґа Івашкевич
(сестра письменника)

Walc Brahmsa

Walc Brahmsa As-dur jest leitmotivem mego życia.
Grywałem go tej, która miała wrócić i nie wróciła.
Grywałem i tej, dla której byłem niedobry.
Grałem tobie – wówczas, gdym raz na zawsze
rozesłał się u twoich stóp, jak podeptana
nieskończoność.
Gram go, ilekroć w grze złotoskrzydłej muśniesz
mnie przelotnym uśmiechem, który dla ciebie jest
tym, czym dla obłoków nawodne odbicie.
A dla mnie jest szczęściem głębokim.
I gram go wówczas, gdy wiem, że jesteś ode mnie
myśleniem daleka, gdy jesteś gdzie indziej wesoła
i innych kochasz radosna, przelotna jak zwykle...
I właśnie wtedy brzmi najdelikatniej.

Вальс Брамса

Вальс Брамса As-dur — це лейтмотив мого життя.
Я грав його тій, яка повинна була повернутися,
не повернулась.
Я грав його і тій, з якою повівся погано.
Грав і тобі, — коли назавжди розстелився
біля твоїх стіп, як потоптана нескінченність.
Я граю його — скільки разів у грі злотокрилій
ти доторкнешся до мене миттєвим усміхом, який
для тебе те саме, що для хмарини відображення
у водах. А для мене — це глибоке щастя.
Граю його й тоді, коли знаю, що ти від мене
далеко думками, коли ти, весела, не тут
і кохаєш інших, — блискавична, як завжди...
І, власне, тоді він звучить найніжніше.

Przyjaciele

Zima odejść nie może. Jaskółka kwili, Boże!
Jakże trudno mi się przyzwyczaić do życia.
Nikt nie mówi mi: trzeba ci ukrycia,
Uciekaj do lasu, na łąki, nad morze.

Każdy z was mówi mi: pozostań, słuchaj.
Każdy z was mnie chce wciąż mieć tu w mieście.
Może dobrze tak. W strasliwym miast szeleście
Noc zapada czasem jak śmierć głucha.

W nocy więc wychodzę na brzeg rzeki,
Czuję, jak miasto powoli zamilka.
Czekam. Może powiesz mi słów kilka,
Ty, Boże-Przyjacielu, jak wolność daleki.

Приятелі

Негодна зима відійти, о мій Боже — це горе!
До життя мені важко, як же важко звикати!
Не скаже ніхто, що ти вбогий, нема в тебе хати,
Всі кажуть — втікай у ліси, на левади, над море!

Ще кажуть — лишайся, жити в місті — це вдача,
Кожен хоче мене мати в ратуші за горніста;
Може, добре, але в страхітливому шелесті міста
Ніч западає, як смерть глуха і незряча.

Я виходжу вночі наодинці й стаю серед поля,
Чую, місто змовкає, гаснуть лампи лілові.
Жду! Чекаю! Скажи мені, Боже, дві слові!
Приятелю мій дорогий і далекий, як воля!

Kareta pocztowa

Pannie Loli Rościszewskiej

Zda mi się, w tej karecie gniotą się krynoliny!
Prowincjo bałagulska! Stara Ukraino! Mojaż
Ty poetycka ziemio! Pod okiem mamy wojaż
Rozpocznie wnet Hersylka przy boku Eufrozyny.

Wciśnięte w berdyczowskich sznurówek cud-fiszbiny,
Wyprostowane siedzą młodziutkie dwie osoby.
Zdziwienie mają w oczach, „naczosy” à la Niobe,
Turecki szal i kołnierz Maryi-Antoniny.

Na próżno pan Ignacy w nowiutkim boliwarze
Przyniósł ogromny bukiet czerwonych ziniw w darze.
Kto z mamą swą wyjeżdża do wód, do Bardyjowa,
Ten serce swe gołębie dla lowelasów chowa.

A serce to tak bije córeczkom oraz matce,
Że zapomniały w stancji Fifi – kanarka w klatce.

1913

Поштова карета

Панні Льолі Росцішевській

Здається мені, в кареті мнуться широкі спідниці!
Провінціє балагулів! Стара Україно! Моя ж
Ти поетична земле! Перед очима вояж
Гершко розпочинає. Над полем злітають птиці.

Втиснуті в бердичівські рогом підшиті корсети,
Випростувані сидять молоді дві особи.
Здивування мають в очах, зачіски, наче в Ніоби,
Турецький шалик і ковнір Марії Антуанети.

Даремно їм пан Ігнатій приносить для насолоди
Букети зіноваті. Боже, яка ж то гарна окраса!
Та хто до Бардиєва з мамою виїжджає на води,
Серце своє голубине приховує для ловеласа.

Б'ється в матері серце, в донечок і в балагули
Так, що канарка в клітці на станції вони забули.

1913

Bolesław Iwaszkiewicz
(brat pisarza) przed domem
Szymanowskich –
Elizawetgrad, ok. 1905

Болеслав Івашкевич
(брат письменника) перед
будинком Шимановських —
Єлисаветград, бл. 1905

Jadwiga, Bolesław
i Anna Iwaszkiewicz
(rodzeństwo pisarza)

Ядвіга, Болеслав
та Анна Івашкевичі
(сестри і брат письменника)

Schumann

Arturowi Rubinsteinowi

Czy wiesz jak księżyc wschodzi w listopadzie?
Czy wiesz jak pachną listopadem śliwki?
Ten sam – a inny siedzisz na estradzie,
I ja tu jestem. Bez dna, bez pokrywki.

A na mogiłach, które cicho leżą
Palą się ognie we mgle i we zmroku.
Któregoż było to dawnego roku
Gdy ukraiński wiatr dźwięki odświeżał?

Bo tam daleko leżą takie kraje,
Których nie sięga ani wzrok, ni dusza,
Gdzie krąg umarłych jak księżyc powstaje
I wiatr westchnieniem gałęzie porusza.

I każdy ostry kontur twojej muzyki
W mgłę się rozwiewa – i w bezlistne drzewa,
I słyhać tylko jak sam Schumann śpiewa,
Jakby się z wszystkich podziemi spodziewał
Wywieść cień Eurydyki.

Шуман

Артурові Рубінштейну

Ти знав, як сходить місяць в листопаді,
Як пахне листя плеканої сливки?
Ти — той же, та вже інший на естраді...
І я там є. Без дна і без покривки.

А на кладовищі палають ватри —
Вогнем шанують прадідів онуки.
Якого ж року то було, мій брате,
Як вітер український ніжив звуки?

Бо там, далеко десь, лежать простори,
Що їх не бачать ні душа, ні очі,
Лиш місяць гріє, й вітер понад гори
Летить до них в ясні осінні ночі.

Стримлять навкруг дерев безлистих піки,
В них кожен контур твоїх нот зникає.
І чути — Шуман дихає, співає,
Мов з підземелля викликає,
Тінь виводить Евридіки.

Poeta

Nie bój się. Nie patrz przed siebie
Przestraszonymi oczami:
Ja cię nie wpuszczę do miasta,
Które się we mnie rozkłada.

Które się we mnie toczy
Tysiącem groźnych gwarów,
Które we mnie rozkwita
Tysiącem tulipanów.

Masz tylko Paryż przed sobą
Termity na placu Zgody,
Obelisk, arki triumfu,
Parki, fontanny, iglice,
Miejsca samotnej zagłady.

Drzewa szeleszczą za mgłami
Rękami zadziwionymi.
To wszystko owiniesz smugami,
To wszystko owiniesz słowami
Zwariowanymi.

Поет

Не бійся. Вперед не дивися
Переляканими очима.
Не впусти я тебе до міста,
Що в мені розляглося,

Що грізно в мені клекоче
Говорів тисячами,
Що пишно в мені розквітає
Тисячами тюльпанів.

Ти бачиш перед собою
Тільки Париж — терміти
На площі Свободи, арки
Тріумфальні, костели,
Парки, місця для заглади.

Шумлять за туманом дерева
Завороженими руками...
Ти смугами те все обвиєш,
Збожеволілими словами.

Rzym w zimie

Widziałem zim już wiele,
Ale takiej jeszcze nie widziałem.
Deszcz, który miasto zaciera,
Rzym, jak zatarty atrament.

W Rzymie ja jestem blacharz,
Imituję tylko złote wyroby.
W Rzymie ja jestem niczym,
Zatarty jestem. I mój rękopis.

Zatarty deszczem czy łzami,
Czy niespokojnym sercem,
Niespokojnymi snami,
W których skaczą senne lamparty.

Chytry papież w galerii Doria
Patrzy na mnie. Czy z drwiną?
Miną dni zimy, nie miną –
W Rzymie ja jestem blacharz.

Рим зимою

Бачив я зим немало —
А тут, як з відра, задощило...
Дощ затирає все місто,
Рим, як розтерте чорнило.

А я тут бляхар, імітую
Вироби злотні й незримі.
Я є ніщотою в Римі
Стертою. Ось мій рукопис,

Стертий дощем, чи сльозами,
Чи серцем несупокійним,
Чи неспокійними снами,
Де скачуть сонливі пантери.

Хитрий понтифік — обличчя
В смутку, чи в насміху гримі?
Минеться зима, не минеться.
А я бляхарюю в Римі.

1.

Stawisko, 9 października 1974

Drogi Panie Dymitrze!

Od razu po wyjeździe z Kijowa chciałem do Pana napisać, ale wpadłem w wir spraw i podróży, i po prostu nie miałem minuty czasu. A bardzo chciałem Panu podziękować za troskę i serdeczność, którą byłem otoczony, za cudowną atmosferę panującą na uroczystym obiedzie i w redakcji „Wseswitu”. Jeśli dodamy do tego wspaniałą pogodę, która wtedy była, to kilka ówczesnych kijowskich dni wydaje się prawdziwą bajką. W Kijowie już mnie nie trwożą pamiątki i wspomnienia, których jest coraz mniej, ale wzrusza to nowe, współczesne życie, takie interesujące i pulsujące. „Wseswit” i Pan jesteście jednymi z najważniejszych elementów tego życia. Cieszę się z tego i zachwycam się Wami.

Serdeczne pozdrowienia przesyła

Jarosław Iwaszkiewicz

Ukłony dla Bażana – wkrótce do niego napiszę. Pałka² służy mi stale i jestem za nią bardzo wdzięczny.

2. Mowa o huculskim toporku, który Dmytro Pawłycko podarował Jarosławowi Iwaszkiewiczowi, gdy ten przebywał w Kijowie. Obecnie „pałka” znajduje się w zbiorach Muzeum Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku [przyp. Dmytra Pawłyckiego].

1.

Ставіско, 9 жовтня 1974

Дорогий пане Дмитре!

Одразу ж по приїзді з Києва хотів написати Вам, але потрапив у вир справ і поїздов, тож просто не мав ані хвилинки часу. А дуже хотілось подякувати Вам за Вашу турботу і сердечність, якою Ви мене оточили, за прекрасну атмосферу, що панувала під час урочистого обіду і в редакції «Всесвіту». Якщо додати до цього чудову погоду, то кілька тодішніх київських днів здались мені справжньою казкою. Київ не бентежить мене більш дарунками й споминами, яких все менше й менше, але хвилює нове сучасне життя, таке цікаве і пульсуюче. «Всесвіт» і Ви – один з найважливіших елементів того життя. Я щасливий з того і захоплююсь Вами.

Сердечні вітання шле Вам

Ярослав Івашкевич

Вклоніться Бажанові – я йому невдовзі напишу. Палиця² мені все в пригоді, і я дуже за неї дякую.

2. Йдеться про гуцульський топірець, подарований Павличком Івашкевичу, коли той перебував у Києві. Нині він знаходиться у фондах Музею Івашкевичів у Ставіску – [прим. ДП].

Z twórczością Jarosława Iwaszkiewicza zapoznałem się w 1971 roku, będąc redaktorem pisma „Wseswit”. Znajomość języka polskiego pomogła mi dość szybko rozpoznać w postaci genialnego syna Polski człowieka sercem swoim przynależnego do Ukrainy. Urodził się on w Kalniku na Podolu, na ziemi winnickiej. Studiował na Uniwersytecie Kijowskim, a pracował w polskim teatrze „Studya” w Kijowie.

W 1959 roku w piśmie „Wseswit” w wywiadzie z nim czytamy: „Ukraina – to moja ojczyzna. Żyjąc w Warszawie, często wracam myślami i uczuciami do ziemi, na której się urodziłem; myślę o Ukrainie, o jej wielkim narodzie, o jej literaturze...”. Wyznania Iwaszkiewicza zainteresowały mnie i jako redaktora, i jako Ukraińca. W 1977 roku, na moje zaproszenie, Iwaszkiewicz przyjechał do Kijowa. W redakcji „Wseswitu” poznałem go z Ołesiem Honczarem², którego powieść *Sobór* bardzo wysoko cenił. W tym samym roku w pierwszym numerze naszego pisma opublikowane zostało opowiadanie Iwaszkiewicza *Zarudzie* w tłumaczeniu Walerija Szewczuka, pisarza, którego utwory nie były dopuszczane do druku. Jarosław Iwaszkiewicz wiedział o tym, że nie zgadzam się z komunistycznym reżimem, czytał pismo „Wseswit” i – starając się mi pomóc – na inauguracji Dni Literatury Radzieckiej w Warszawie, w obecności moskiewskich „klasyków”, oświadczył, że „Wseswit” to „jedno z najlepszych europejskich pism”. Komitet Centralny Komunistycznej Partii Ukrainy, nie bez wskazówek z Moskwy, tę wysoką ocenę „Wseswitu” potraktował jako jedną z podstaw zwolnienia mnie ze stanowiska redaktora naczelnego pisma.

O Iwaszkiewiczu jako pisarzu opublikowałem kilka artykułów w książce *Literaturoznawstwo. Krytyka. Literatura powszechna*, wydanej w Kijowie w 2007 roku. Jeszcze wcześniej pisałem o ukraińskiej tematyce w jego prozie. Żałuję, że dotychczas nie zostały w Ukrainie docenione

2. Oleś Honczar (1918–1995) – ukraiński pisarz i działacz polityczny, autor między innymi trylogii *Chorążowie* i powieści *Sobór*, którą naraził się radzieckiej cenzurze i przez dwadzieścia lat był poddawany ostrej krytyce.

Із творчістю Ярослава Івашкевича я познайомився, ставши редактором журналу «Всесвіт» (1971). Знання польської мови допомогло мені досить швидко розпізнати в постаті геніального сина Польщі людину, серцем своїм належну до України. Він народився в містечку Кальнику на Вінниччині, вчився в Київському університеті, працював у польському театрі „Studia” у Києві.

1959 року в журналі «Всесвіт» в його інтерв'ю читаємо: «Україна — батьківщина моя. Живучи у Варшаві, я часто звертаюсь думками й почуттями до землі, на якій народився; думаю про Україну, про її великий народ, про її літературу...» Мою редакторську і національну увагу ці зізнання Івашкевича зацікавили. На моє запрошення 1977 р. Івашкевич приїхав до Києва. В редакції «Всесвіту» я познайомив його з Олесем Гончарем², роман «Собор» якого він дуже високо цінував. У першому номері «Всесвіту» за 1977 р. була опублікована повість Івашкевича «Заруддя» в перекладі Валерія Шевчука, письменника, оригінальні твори якого друкувати було заборонено. Івашкевич знав про мої «незгоди» з комуністичним режимом, читав журнал «Всесвіт» і, намагаючись допомогти мені, на відкритті декади радянської літератури у Варшаві у присутності московських «класиків» заявив, що «Всесвіт» — це «один з найкращих європейських журналів». ЦК компартії України не без вказівки із Москви цю високу оцінку «Всесвіту» сприйняв як одну з підстав звільнити мене з посади головного редактора журналу, що й було зроблено.

Про Івашкевича як про письменника я написав декілька статей. Вони опубліковані в книжці «Літературознавство. Критика: Світова література» (Київ: Основи, 2007). Ще раніше писав я окремо про українську тематику в його прозі. Мені жаль, що в Україні досі не

2. Олесь Гончар (1918–1995) — відомий український письменник і політичний діяч, автор, зокрема, трилогії «Прапороносці» та роману «Собор», з яким потрапив до радянської цензури і протягом 20 років піддавався різкій критиці.

jego opowiadania *Cienie*, napisane w 1963 roku w Rzymie, i *Sny*, powstałe na początku lat siedemdziesiątych XX wieku w Warszawie.

Nieznane są u nas również jego eseje z *Książki moich wspomnień*, w których główną bohaterką jest właśnie Ukraina. German Ritz, znawca twórczości Iwaszkiewicza, w artykule *Podróże i wspomnienia. Włoskie i ukraińskie opowiadania*, opublikowanym w drugim tomie *Stawiska. Almanachu Iwaszkiewiczowskiego* z 1995 roku, przedstawia niezwykle ciekawy materiał dotyczący związków Iwaszkiewicza z Ukrainą. Dowiadujemy się na przykład, że młodzi ukraińscy Polacy, których postaci znajdujemy w wyżej wymienionych opowiadaniach, byli oczarowani młodymi ukraińskimi Rosjanami – rewolucjonistami, których German Ritz słusznie nazywa faszystami, pałającymi żądzą krwi. Jarosław Iwaszkiewicz tak ich nie nazywał, ale pokazał, że polska młodzież trzyma się od nich z daleka. Przecież to byli bolszewicy, wśród których nie widział Ukraińców. Wówczas miał już ukształtowany pogląd na Rosję i Ukrainę jako na narody o różnej mentalności, charakterze i obliczu. Temat Ukrainy dość wyraziście pojawia się w pierwszym tomie epokowej powieści Iwaszkiewicza *Sława i chwała*, a jeszcze wcześniej w powieści *Księżyc wschodzi*, opisującej boskie, barwne niebo Ukrainy oraz ukraińskie wieczory, które na zawsze go oczarowały.

Wiem, że znany w Polsce autor kilku książek o twórczości pisarza, Tomasz Wójcik, w pracy *Ukraińskie wtajemniczenie Jarosława Iwaszkiewicza* przestrzega, że „istnieje pokusa sprowadzania różnych elementów tematycznych i założeń światopoglądowych twórczości Iwaszkiewicza wyłącznie do tej epoki”³, czyli do ukraińskiego okresu w jego biografii. Tomasz Wójcik wskazuje, że liczba utworów Iwaszkiewicza o tematyce ukraińskiej jest bardzo duża. „Należałoby właściwie sporządzić obszerny katalog różnych gatunkowo tekstów,

3. T. Wójcik, *Ukraińskie wtajemniczenie Jarosława Iwaszkiewicza* w: *Kresy w literaturze. Twórcy dwudziestowieczni*, red. E. Czaplejewicz, E. Kasperski, Wiedza Powszechna, Warszawa 1996, s. 151.

оцінені його оповідання «Тіні», написане 1963 р. у Римі, та «Сни», написане на початку 70-х років минулого століття у Варшаві.

Невідомі в нас і його есе з «Книги моїх спогадів», де головним героєм є, власне, Україна. Герман Рітц, знавець творчості Івашкевича, у статті «Подорожі і спогади. Італійські та українські оповідання», надрукованій у другому томі «Івашкевичівського альманаху» 1995 р., подав надзвичайно цікавий матеріал на тему «Івашкевич та Україна». Ми дізнаємося, що українські поляки, образи яких знаходимо в названих вище оповіданнях, захоплювалися українськими юними росіянами, «революціонерами». Герман Рітц справедливо називав їх фашистокровними групами молоді. Івашкевич називав їх інакше, але він показав, що польська молодь трималася осторонь від них. Це ж були більшовики, серед яких Івашкевич не бачив українців. Мав уже тоді сформований погляд на росіян та українців як на нації з різними менталітетами, характерами та обличчями. Тема України досить яскраво постає у першому томі епохального роману Івашкевича «Честь і хвала». А ще перед тим — у повісті «Місяць сходить», де він змалював божественні, барвисті небеса України, а також наші надвечір'я, які зачарували його навіки.

Знаю, що відомий у Польщі автор декількох книжок про творчість Івашкевича Томаш Вуйцик у своїй праці «Українське втаємничення Ярослава Івашкевича» застерігав, що «існує спокуса звести різні мотиви тематичних та світоглядних основ творчості Івашкевича виключно до тієї епохи»³, тобто до української епохи в біографії письменника. Томаш Вуйцик вказував, що число творів Івашкевича на українську тематику дуже велике. «Треба було б, — пише він, — приготувати обширний реєстр різних за жанрами текстів, де ця тема наявна, але таку працю практично

3. T. Wójcik, *Ukraińskie wtajemniczenie Jarosława Iwaszkiewicza*. Цит за: *Kresy w literaturze. Twórcy dwudziestowieczni*, ред. Е. Чаплеевіч, Е.Касперські, Ведза Повшехна, Варшава 1996, с. 151.

Spis treści

Mariusz Olbromski

- 10 Refleksje ze Stawiska. Ukraina w twórczości
Jarosława Iwaszkiewicza

Z cyklu *Juvenilia* (1912–1916)

- 50 Padół
52 Lipki wiosną

Ze zbioru *Oktostychy* (1919)

- 54 Erotyk
56 Serenada
60 Proverbium
62 Oddech ziemi
64 Na wodzie
66 Witraże
68 Maj. „*Picadorom*”
70 Średniowiecze
72 Las

[*Oktostychy późniejsze*]

- 74 Noc w polu
76 Conrad
78 Do matczy

Зміст

Маріуш Ольбромський

- 11 Роздуми із Стависька. Україна у творчості
Ярослава Івашкевича

Із циклу *Juvenilia* (1912–1916)

- 51 Поділ
53 Липки весною

Зі збірки *Восьмивірші* (1919)

- 55 Любовне
57 Серенада
61 Proverbium
63 Подих землі
65 На воді
67 Вітражі
69 Травень. «Пікадорам»
71 Середньовіччя
73 Ліс

[пізніші *Восьмивірші*]

- 75 Ніч на полі
77 Конрад
79 Матері

Z cyklu *Dionizje* (1921)

82 Melancholia

Ze zbioru *Kasydy. Zakończone siedmioma wierszami* (1925)

88 Żywoty
90 Nasza droga .
92 Walc Brahmsa
94 Słońce
96 Na Spasa
98 Ballada

Z cyklu *Siedem wierszy*

100 Horyń

Ze zbioru *Księga dnia i księga nocy* (1929)

106 Gospodarstwo (fragment)
I. «Z rana, kiedy zaledwie przez liście kasztanu...»
II. «Gdy zbliża się gorąco i strzała zegara...»
110 Przyjaciele
112 Kareta pocztowa
114 Przypomnienie
I. «W nocy dzisiaj, nad ranem, kiedy białe palce...»
II. «Nie otwierałem jeszcze ociężałych powiek...»
III. «Czasem bowiem przez lata zasnuwamy cieniem...»
IV. «I rodzi się na ustach zapomniane imię...»
V. «Na próżno! Dzień nastanie zwykły, choć ubogi...»
VI. «To nie znaczy, bym ciągle przypominał sobie...»
VII. «Życie składa się z różnych dni pracy, zabawy...»
VIII. «Tylko jeszcze wieczorem, przed samym zaśnięciem...»

Із циклу *Діонісії* (1921)

83 Меланхолія

Зі збірки *Касиди. Закінчені сімома віршами* (1925)

89 Життя
91 Наша дорога
93 Вальс Брамса
95 Сонце
97 На Спаса
99 Балада

Із циклу *Сім віршів*

101 Горинь

Зі збірки *Книга дня і книга ночі* (1929)

107 Господарство (уривок)
 I. «Коли крізь листя зблисне сонце ясне, встану...»
 II. «Коли годинника стріла підходить вгору...»
111 Приятелі
113 Поштова карета
115 Спогад
 I. «Сьогодні вдосвіта, як блідо-голубі...»
 II. «Я ще не розтулив очей, хоч грала днина...»
 III. «Є речі, про які ми прагнемо забути...»
 IV. «Зринає на устах забуте вже ім'я...»
 V. «Дарма! Настане день весняного розмаю...»
 VI. «Не означає це, що кожної години...»
 VII. «Життя складається з днів праці та забави...»
 VIII. «Лиш вечором, коли приляжу в самотині...»

Z cyklu *Z księgi nocy*

- 126 III. «Idziemy. Liście szemrzą»
128 IV. «Coraz rzadziej chodzę do teatru»
130 XIII. Kołysanka 4 (Spokojne wody)
132 XIX. «Głos słyszałem dziś żałosny»
134 XXIII. In modo pastorale
136 XXXIII. «Nie dla nas winnic modry stok»

Ze zbioru *Powrót do Europy* (1931)

- 138 Do żony
140 Do młodej lipy
144 Do Pawła Valéry
152 Do Rosji
154 Do Karola Szymanowskiego
160 ***
I. «Nad sinymi brzegami Rosi»
II. «Znowu to samo: dom drewniany».
III. «Chciałbym ujrzeć wód szeroki płąt»
164 Ikwa i ja
172 Praga
176 Do Jarosława Iwaszkiewicza

Ze zbioru *Lato 1932* (1933)

- 180 XV. «W powietrzu zapach czuć piosenki»
182 XXIII. «Głosy ptaków już opadły» .
184 XXVI. «Złociste piaski i czarne sosny»
186 XXVII. «Wierzby stuliły się jak gniazda»
188 XXVIII. «Przez tak pamiętny zapach siana»
192 XXX. «Przez cały biały dzionek czekam»
194 XXXII. «Widzę co nocy bezdeń czarniawą»
196 XXXVIII. «Ziemia kłosami się pochyla»

Із циклу *З книги ночі*

- 127 ІІІ. «Листя вже не зелене»
- 129 ІV. «В театрі нудно. Ходжу на вистави»
- 131 ХІІІ. Колисанка 4 (Спокійні води)
- 133 ХІХ. «Чув я голос до світання»
- 135 ХХІІІ. In modo pastorale
- 137 ХХХІІІ. «Ні, не для нас вина потік»

Зі збірки *Повернення до Європи* (1931)

- 139 До дружини
- 141 Молодій липі
- 145 До Павла Валері
- 153 До Росії
- 155 До Кароля Шимановського
- 161 ***
- І. «Над Россю синіх лук околи»
- ІІ. «І знов: житло все дерев'яне»
- ІІІ. «Прагну вздріти неба синій звід»
- 165 Іква і я
- 173 Прага
- 177 До Ярослава Івашкевича

Зі збірки *Літо 1932* (1933)

- 181 ХV. «В повітрі чути запах пісні»
- 183 ХХІІІ. «Птахів голоси опали»
- 185 ХХVІ. «Піски злотисті, сосни черлені»
- 187 ХХVІІ. «Верби, як гнізда птахів хворих»
- 189 ХХVІІІ. «Крізь незабутній запах сіна»
- 193 ХХХ. «Я жду за денної години»
- 195 ХХХІІ. «Бачу щоночі прірву чорняву»
- 197 ХХХVІІІ. «Схиляється колоссям нива»

Ze zbioru *Inne życie* z cyklu *Elegie* (1937)

- 198 Wieczór późnej jesieni na polach pod Sieną
- 206 Modlitwa
- 208 Odwiedziny miejsc ulubionych w młodości
- 210 Piosenka dla zmarłej
- 214 Pożegnanie Sycylii

Ze zbioru *Ody olimpijskie* (1948)

- 216 Oda czwarta. O braterstwie ludów (fragmenty)

Ze zbioru *Warkocz jesieni* (1954)

- 224 *** «Jak diabelski Paganini»
- 226 *** «Zostanie po mnie tu mój ród»

Ze zbioru *Ciemne ścieżki* (1959)

- 228 6. «Nie trzeba się odwracać, nawet kiedy głowa»
- 230 8. «Spocznijcie, ludzie, nadchodzi sen»
- 232 10. «Wspomnienie pali dawnych zórz»
- 234 20. «Gdy miną wszystkie burze i znowu będziemy»
- 236 22. «Zmartwychwstawać – znaczy wyrosnąć jak drzewa»
- 238 25. «Kiedy powrócisz do lubelskich pól»
- 242 27. «Jakaż się w rymie takim kryje tajemnica»
- 246 101. «To jest ton świata ta cisza śmiertelna»
- 248 113. «Umrzeć trzeba – lecz lepiej i trudniej»

Ze zbioru *Jutro żniwa* (1963)

- 250 *** «Za tysiąc lat»
- 252 Schumann
- 254 Poeta

Зі збірки *Інше життя* з циклу *Елегії* (1937)

- 199 Вечір пізньої осені на полях під Сіноюю
- 207 Молитва
- 209 Відвідини місць, улюблених у молодості
- 211 Пісенька для померлої
- 215 Прощавання із Сицилією

Зі збірки *Оди олімпійські* (1948)

- 217 Ода четверта. Про братерство народів (уривки)

Зі збірки *Коса осені* (1954)

- 225 *** «Як пекельний Паганіні»
- 227 *** «Зостанеться від мене рід»

Зі збірки *Темні стежки* (1957)

- 229 6. «Навіть тоді, коли побачиш мимоволі»
- 231 8. «Спочиньте, люди, надходить сон»
- 233 10. «Зір давніх спогад б'є мене»
- 235 20. «Як бурі всі минуть, ми будемо пити знову»
- 237 22. «Воскресати – значить вирости, як древо»
- 239 25. «Як вернешся на люблінські поля»
- 243 27. «Яка ж то схована у римі таємниця»
- 247 101. «Тон світовий, смертельна тишина»
- 249 113. «Вмерти потрібно, та ліпше і тяжче»

Зі збірки *Завтра жнива* (1963)

- 251 *** «За тисячу літ»
- 253 Шуман
- 255 Поет

Jarosław Iwaszkiewicz,
Kijów, Ukraina, 1918

Ярослав Івашкевич,
Київ, Україна, 1918

Jarosław Iwaszkiewicz,
Humań, Ukraina, 1897

Ярослав Івашкевич,
Умань, Україна, 1897

- 256 Rzym w zimie
258 *** «Babunia przed progiem domu»
260 *** «Kłosa pochylone»
262 *** «Nigdy moja ręka nie sięgnie»
264 *** «Czy brząkająca gitara»

Ze zbioru *Krągły rok* (1967)

- 268 Styczeń. Wilk
272 Luty
274 Marzec
276 Kwiecień. Okrutny miesiąc
280 Maj
284 Czerwiec. Pławienie koni (fragment)
294 Sierpień

Z cyklu *Wiersze z Palermo*

- 296 Wrzesień
302 Listopad. Il tramonto
304 Grudzień. Sen

Ze zbioru *Xenie i elegie* (1970)

- 308 Stare kobiety

Ze zbioru *Śpiewnik włoski* (1974)

- 314 *** «Mamo, czy ja oślepiłem?»

Ze zbioru *Mapa pogody* (1977)

- 316 Garść liści wierzbowych (fragment)

- 257 Рим зимою
259 *** «Бабуся перед порогом дому»
261 *** «Колоски похилені»
263 *** «Ніколи моя рука не сягне»
265 *** «Невже бренькотлива гітара»

Зі збірки *Круглий рік* (1967)

- 269 Січень. Вовк
273 Лютий
275 Березень
277 Квітень. Жорстокий місяць
281 Травень
285 Червень. Купання коней (уривок)
295 Серпень

Із циклу *Вірші з Палермо*

- 297 Вересень
303 Листопад. Il tramonto
305 Грудень. Сон

Зі збірки *Ксенії та елегії* (1970)

- 309 Старі жінки

Зі збірки *Італійський співанник* (1974)

- 315 *** «Мамо, чи я осліп?»

Зі збірки *Мапа погоди* (1977)

- 317 Жменя вербового листа (уривок)

Wiersze z Kijowa

- 318 Ranek
- 320 Wieczór
- 322 Noc
- 324 Krągło-Uniwersytecka
- 326 Niebieski pałac
- 328 Córki Jarosława
- 330 W kościele

Ze zbioru *Muzyka wieczorem* (1980)

- 338 Wiersz
- 340 Rzeczy
- 342 Lis
- 344 Upał
- 346 Do prawnuczki
- 348 Kraków
- 350 Biografia
- 352 Do Izoldy
- 356 Ostatnia piosenka wędrownego czeladnika
- 358 Trylogia aleksandryjska
 - I. Pies Dariusza
 - II. Maliny Kleopatry
 - III. Śmierć Aleksandra
- 368 Wieże
 - I. «Witaj, arko wysoka, wieżo wspaniałości»
 - II. «Hölderlin całe życie»
 - III. «Kulejąc na kosturze zrąbanym z gorąca»
- 378 Urania
- 382 Z korespondencji Jarosława Iwaszkiewicza i Dmytra Pawłyckiego
-
- Dmytro Pawłyčko**
- 396 Ukraina w poezji Jarosława Iwaszkiewicza

Вірші з Києва

- 319 Світанок
- 321 Вечір
- 323 Ніч
- 325 Круглоуніверситетська
- 327 Небесний палац
- 329 Дочки Ярослава
- 331 В костьолі

Зі збірки Вечірня музика (1980)

- 339 Вірш
- 341 Речі
- 343 Лис
- 345 Спека
- 347 До правнучки
- 349 Краків
- 351 Біографія
- 353 До Ізольди
- 357 Остання пісенька мандрівного підмайстра
- 359 Александрійська трилогія
 - I. Даріїв пес
 - II. Малини Клеопатри
 - III. Смерть Александра
- 369 Вежі
 - I. «Привіт, висока арко, вежо в сонця тозі»
 - II. «Гельдерлін все життя»
 - III. «Кульгаючи на костурі людина ходить»
- 379 Уранія
- 383 З листування Ярослава Івашкевича і Дмитра Павличка

Дмитро Павличко

- 397 Україна в поезії Ярослава Івашкевича

Tęsknota Iwaszkiewicza za ukraińską młodością przechodzi u niego w miłość do ukraińskich wschodów i zachodów słońca, stepowej, bezdrzewnej przestrzeni, do Dniepru i Kijowa, do ukraińskiego ludu, obyczajów – do wszystkiego, co w innych krajach i przede wszystkim w jego ojczyźnie Polsce jest inne, odmienne, a jednocześnie „własne”: drogie, bo przeżyte. [...] Marzyłem o wydaniu swoich tłumaczeń utworów Jarosława Iwaszkiewicza w odrębnym tomie wraz z tekstami oryginału. Oto, Drodzy Czytelnicy, wycze-kiwane dzieło. Moim zdaniem, taka książka pokaże zarówno Ukraińcom, jak i Polakom, że choć Iwaszkiewicz był niewątpli-wie polskim pisarzem, to duch jego twórczości przesycony był ukraińskością. Jego ból jednoczył nasze narody i okazał się trwal-szy od politycznych wezwań do pojednania.

Fragment z posłowie
Dmytra Pawłyczki

А туга Івашкевича за своєю українською юністю пе-реходить у його любов до сходу й заходу сонця в Укра-їні, степового, бездерев-ного простору, до Дніпра і Києва, до українського народу, звичаю, до всього, що в інших країнах і насам-перед у його рідній Польщі є іншим, інакшим, а при тому власним: дорогим, бо пережитим. [...] Я давно мріяв видати свої пере-клади творів Івашкевича окремою книжкою, подаючи їх разом із оригіналами. Ось, дорогий читачу, вона перед тобою. Така книж-ка, здається мені, могла б і нам, і полякам показа-ти, що Івашкевич, безпе-речно, не лише польський, а й український поет. Його об'єднуюча наші народи скорбота тривкіша за по-літичні заклики до єдності.

Уривок з післямови
Дмитра Павличка